

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2020.4.28>**Пальчинська Мар'яна Вікторівна**

доктор філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії, психології та педагогіки
Одеської національної академії зв'язку імені О. С. Попова
вул. Кузнечна 1, Одеса, Україна

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ СКЛАДОВІ
БЕЗЕТАЛОННОГО ВИМІРЮВАННЯ: ВИДИ, ВИЗНАЧЕННЯ, ЗАСТОСУВАННЯ»¹
КАНДИДАТА ФІЛОСОФСЬКИХ НАУК,
ДОЦЕНТА В.В. ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВОЇ**

Кожна сучасна наука для вдосконалення отриманих нею знань потребує методологічний апарат, тобто добре розроблену систему методів, які будуть використовуватися в межах цієї науки. Одним із таких методів є вимірювання. Зазвичай використовується еталонне вимірювання, яке не лише є добре відомим методом пізнання, а й надає у чисельному вигляді об'єктивну інформацію щодо вимірюваної величини. Вимірити будь-яку величину означає порівняти її з однорідною до нею величиною, яка взята як еталон даної величини. Але сьогодні вимірювання вимагають не лише такі величини, як маса, довжина, час, сила струму, а й чесність, порядність людини, ступінь довіри тому чи іншому інформаційному джерелу, швидкість розповсюдження і якість інформації, оцінки потребують політичні і соціальні процеси. Усі ці величини не можна вимірити за допомогою еталонів, інколи навіть складно уявити еталони тієї чи іншої величини. Методологи науки все частіше звертають увагу на альтернативні способи вимірювання, зокрема на безеталонне вимірювання.

Рецензована монографія, в якій чітко і послідовно проводиться аналіз безеталонного вимірювання і зазначається цінність його застосування в сучасному українському суспільстві, є доволі актуальним дослідженням.

У першому розділі монографії, який має назву «Історико-філософський аналіз створення теорії вимірювань», йдеться про історію створення сучасної теорії вимірювань, визначається вплив філософських ідей на формування сучасних уявлень про вимірювання, аналізуються сучасні концепції вимірювання. Автором запропонована можливість використання апарату параметричної загальної теорії систем для створення нової методології якісного безеталонного вимірювання об'єктів, адже системно-параметричний аналіз можна застосувати до будь-якого об'єкту дослідження.

Другий розділ монографії «Визначення процедури вимірювання та аналіз альтернативних видів вимірювання» присвячений аналізу наведених у сучасній літературі визначень процедури вимірювання. Автор зазначає, що загальновідомі і найбільш поширені в науковій літературі визначення процедури вимірювання умовно можна розділити на два класи. До одного класу визначень слід віднести ті, в яких немає вказівок на наявність еталона, а сама процедура вимірювання представляється як приписування вимірюваному об'єкту певної оцінки за встановленими правилами або як класифікація. Ця група визначень аналізується найбільш ретельно, адже вони наближають нас до альтернативних еталонним способів вимірювання. У даному розділі автор проводить аналіз найпоширеніших альтернативних видів вимірювання, які проводяться без використання еталону вимірюваної величини, таких як шкалування, індексування, тестування. Розглядається вимірювання і як окреме дослідження.

Третій розділ монографії «Безеталонне вимірювання як якісно нова методологія вимірювання об'єктів» автор присвячує ретельному аналізу методу безеталонного вимірювання. У цьому розділі автор наводить виокремлені ним чотири види безеталонного вимірювання,

¹ Готинян-Журавльова В.В. Соціально-філософські складові безеталонного вимірювання: види, визначення, застосування : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 358 с.

які розрізняються за механізмом, способом вимірювання, описує їх, наводить багато прикладів до кожного виду з різних царин науки. Розглядається також необхідність визначення процедури безеталонного вимірювання, оскільки, як зазначає автор, у сучасній науковій літературі немає чіткого і однозначного визначення цього поняття. Автором запропоновано і проаналізовано власне визначення процедури безеталонного вимірювання. Крім того, виявлено взаємозв'язок між видами безеталонного вимірювання, процедурою класифікації і видами буття, які були виокремлені Аристотелем. Автор висунула і обґрунтувала припущення, що спосіб вимірювання того чи іншого об'єкту дослідження залежить від природи досліджуваних об'єктів.

У четвертому розділі монографії, який має назву «Системно-параметричний аналіз понять «вимірювання» і «класифікація» задля удосконалення визначення процедури безеталонного вимірювання і його використання для вимірювання явищ і подій в сучасному українському суспільстві», міститься системно-параметричний аналіз процедури еталонного та безеталонного вимірювань. Автор звертає нашу увагу на додатковість результатів еталонного та безеталонного вимірювань і підкреслює необхідність застосовувати обидва способи вимірювання, якщо є така можливість. Крім того, проводиться системно-параметричний аналіз процедури класифікації, яка виступає родовим поняттям під час визначення процедури безеталонного вимірювання. Окремо аналізується можливість застосування нової методології до вимірювання суспільно-значущих явищ і подій в українському суспільстві.

У п'ятому розділі монографії «Соціально-філософський аналіз нових можливостей застосування процедури безеталонного вимірювання в сучасному українському суспільстві» автор аналізує схожість, подібність за механізмом деяких альтернативних видів вимірювання і можливість їх об'єднання в чотири види безеталонного вимірювання для спрощення у використанні методології вимірювання. Також автором аналізуються нові можливості застосування процедури безеталонного вимірювання в сучасному українському суспільстві.

Рецензованій монографії властива наукова новизна отриманих результатів. Автор розглядає актуальні для сучасного українського суспільства питання, які стосуються вимірювання ступеня довіри, якості інформації, оцінки тих чи інших соціальних явищ і подій. Монографія має теоретичне значення та практичну цінність, підготовлена згідно з вимогами МОН України і рекомендується до друку.